

مقدمه

حقوق مالکیت معنوی، زمینه قانونی و اخلاقی برای ارائه دسترسی مدیریت شده به منابع تحت حمایت قانون حق مولف را فراهم می‌کند، به‌شيوه‌ای که بهره‌برداری از اثر پدیدآورنده و حریم خصوصی کاربر منابع حمایت شود. حق مولف یا حقوق مالکیت معنوی حقی است مادی و معنوی که از جانب قانونگذار به پدیدآورنده ی آثار داده میشود و حقوق انحصاری را به نویسنده یا پدید آورنده اثر در ارتباط با استفاده از اثر اعطا می‌کند. (۱) ظهور فناوری‌های نوین ارتباطی اگرچه بر میزان و سرعت دسترسی عموم به منابع اطلاعاتی افزوده است اما به موازاتش در نقض گسترده حق مولف هم تاثیر داشته است. (۲) کتابخانه دیجیتال به عنوان یکی از مظاهر این فناوری های نوین، که دسترسی پژوهشگران را به منابع علمی دیجیتال برقرار می‌سازد، زمینه را برای امکان نقض قوانین حق مولف به طور زیادی گسترش داده است. از این رو تدوین آیین نامه ای در جهت حمایت از حقوق مالکیت معنوی آثار دیجیتال لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

اهداف

ایجاد یک چارچوب شفاف برای تبیین قانونمند حقوق و تعهدات پدیدآورنده اثر، ناشر، دانشگاه و کاربران برای صیانت از حقوق مالکیت معنوی اثر و کاهش بروز اختلافات و تخلفات در این زمینه

تعاریف

- ۱- کاربر: کلیه اعضا هیات علمی، کارمندان و دانشجویان و به طور کلی هر فردی که از تسهیلات، اعتبارات و امکانات دانشگاه (در راستای انجام فعالیت تحقیقاتی در طی زمان معینی که با دانشگاه همکاری دارد) استفاده نمایند، حاکم میباشد.
- ۲- کتابخانه دیجیتال: کتابخانه های دیجیتالی مجموعه هایی هستند که امکانات لازم را برای انتخاب، سازماندهی، دسترسی، تفسیر، انتقال، نگهداری، انسجام و تضمین دوام مجموعه آثار دیجیتالی فراهم می‌آورند. به نحوی که این منابع از نظر اقتصادی نیز برای استفاده به وسیله ی یک گروه مشخص و یا از گروه ها قابل دسترسی باشد.
- ۳- دانشگاه: منظور از دانشگاه در این آیین نامه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز می‌باشد.
- ۴- صاحب اثر: ناشر یا نویسندگان مقالات، کتب، و سایر منابع اطلاعاتی است که از طریق پایگاه های اطلاعاتی کتابخانه دیجیتال دانشگاه قابل دسترس می‌باشد.
- ۵- VPN (Virtual Private Network): شبکه خصوصی مجازی، شبکه‌ای است که اطلاعات در آن از طریق اینترنت جابه‌جا می‌شود اما در عین حال با استفاده از الگوریتم‌های رمزنگاری و با احراز هویت، این ارتباط هم‌چنان اختصاصی باقی می‌ماند. شبکه ی خصوصی مجازی به‌طور عمده برای ایجاد ارتباط بین شعبه‌های مختلف شرکت‌ها یا فعالیت از راه دور مورد استفاده قرار می‌گیرد. (۳)
- مراد از VPN در این آیین نامه، شبکه خصوصی مجازی دانشگاه است که کاربر می‌تواند برای اتصال از راه دور به منابع کتابخانه دیجیتال، از آن استفاده نماید.
- ۶- Remote Access: امکان دسترسی به منابع دیجیتال خارج از پردیس دانشگاه و از طریق نام کاربری و رمز عبوری که کاربر قبلاً در منبع یاد شده در پردیس دانشگاه برای خود مشخص نموده است. بدیهی است این سرویس در زمان انعقاد این آیین نامه، برای کلیه منابع دیجیتالی فراهم نمی‌باشد.
- ۷- دانلود سیستماتیک: (Systematic Download) دانلود تمامی مقالات یک نسخه از یک عنوان مجله الکترونیک و یا تمامی فصول یک عنوان کتاب الکترونیک به صورت همزمان و در یک نوبت.

ماده ۱- شرایط استفاده

استفاده از منابع و پایگاه های اطلاعاتی موجود در کتابخانه دیجیتال به یکی از روشهای زیر امکان پذیر می باشد:

الف- دسترسی مستقیم به منابع در پردیس دانشگاه و از طریق اتصال به اینترنت

ب- دسترسی از راه دور خارج از پردیس دانشگاه به صورت استفاده از VPN یا Remote Access

ماده ۲- حقوق کاربر

- ۱- کاربر مجاز دانشگاه بایستی بتواند بر اساس هریک از روشهای ذکر شده در ماده (۱) به کلیه منابع دیجیتالی که از طریق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه تهیه شده است، دسترسی داشته باشد .
- ۲- با توجه به اصول اخلاق حرفه ای علم اطلاعات، به منظور رعایت حقوق اطلاعات شخصی کاربران، لازم است شرایط لازم برای حفظ محرمانگی اطلاعات کاربران فراهم گردد.
- ۳- لازم است دسترسی به منابع اطلاعاتی مورد اشتراک دانشگاه، در تمام طول مدت قرارداد به طور کامل برای کاربر تامین باشد و مواردی نظیر قطع دسترسی و امثالهم مانع دستیابی کاربر به منابع نباشد.

ماده ۳- حقوق صاحب اثر

- ۱- استفاده از منابع الکترونیک خریداری شده محدود به کاربران دانشگاه و برای تامین نیازهای پژوهشی، آموزشی و مطالعات شخصی ایشان است. استفاده تجاری از این منابع (فروش و دانلود منابع به صورت آنلاین و یا توزیع مجدد و بارگذاری آنها در سایر سایتهای علمی یا غیر علمی) ممنوع است .
- ۲- منابع اطلاعاتی صرفا برای استفاده کاربر مجاز دانشگاه می باشد و کاربران مجاز نیستند که این منابع را به هر شکلی (ارسال به شبکه های اجتماعی، ارائه اطلاعات حساب کاربری خود به سایرین) در اختیار کاربران غیرمجاز قرار دهند .
- ۳- دانلود سیستماتیک از کتاب و مجلات الکترونیک ممنوع می باشد.
- ۴- کاربران جهت استفاده از منابع کتابخانه دیجیتال در متون تالیفی خود، ملزم به ذکر دقیق منبع مورد استناد می باشند .

ماده ۴- محدودیت های قانونی

- ۱- در صورت نقض حقوق صاحب اثر و یا کاربر، دانشگاه و یا وزارت بهداشت می تواند بر اساس قراردادهای منعقد شده بین ناشر و وزارت متبوع اقدام و با قطع دسترسی کاربر متخلف و یا هر اقدام دیگر با فرد ناقض حقوق برخورد نماید.
- ۲- در صورت اعلام گزارش دانلود سیستماتیک از سوی ناشر و محرز شدن این امر، طبق قرارداد منعقد شده با ناشر، دسترسی کلیه دانشگاه های علوم پزشکی کشور به منبع موردنظر قطع شده و با کاربر خاطی طبق مقررات برخورد خواهد شد.
- در صورت وجود هرگونه تضاد یا تناقض با صاحبان اثر، شرایط و ضوابط قراردادهای امضا شده وزارت متبوع با ناشرین مختلف ملاک عمل خواهد بود .

منابع

- ۱- صفایی، حسین، و افشار قوچانی، زهره. (۱۳۹۵). حق مولف در کتابخانه دیجیتال. مطالعات حقوق تطبیقی. ۷(۱)، ۲۲۵-۲۵۱
- ۲- صمیعی. میترا. (۱۳۹۵، ۱۳ بهمن). کتابخانه های دیجیتال و مالکیت فکری. بازیابی شده در ۹ آبان ۱۳۹۷. کتابخانه های- دیجیتالی-و-مالکیت-فکری <http://www.lisna.ir/Away/> -۲۷۱۸۰

(۳) Virtual private network. In Wikipedia, The ۲۱, December ۲۰۱۸- Wikipedia contributors.

, from ٢٠١٨, ٣٠, December ٠٩:٢٩Free Encyclopedia. Retrieved
٨٧٤٧١٠٣٣٠ https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Virtual_private_network&oldid=